

Tézy na štátne skúšky 2018

Andragogika Bc.

Sociálne a psychologické základy edukácie dospelých

1. Charakteristika psychologických disciplín vo vzťahu k edukácii dospelých (ontogenetická, sociálna, edukačná psychológia, psychológia osobnosti).
2. Štruktúra osobnosti človeka - schopnosti, motivačné vlastnosti (potreby, záujmy), vlastnosti osobnosti.
3. Sociálna interakcia a jej zložky – sociálna percepcia, sociálna komunikácia, sociálne správanie.
4. Sociálne skupiny – charakteristika, klasifikácia, pozície v sociálnej skupine.
5. Konflikty – klasifikácia, zdroje a stratégie riešenia konfliktov. Prístupy k riešeniu konfliktných situácií.
6. Ontogenetické aspekty dospelosti – vývinové štádiá, vývinové medzníky.
7. Sociálno - psychologické charakteristiky dospelosti.
8. Predmet edukačnej psychológie vo vzťahu k dospelosti.
9. Druhy a zákony učenia, podmienky učenia, špecifiká učenia v dospelosti.
10. Aktívne učenie, formy a metódy aktívneho učenia (skúsenostná teória učenia D. Kolbeho).
11. Socializácia osobnosti človeka.
12. Význam prostredia v procese výchovy.
13. Konštituovanie a rozvoj slovenskej sociálnej andragogiky. Systém sociálnej andragogiky.
14. Predmet, ciele, obsah a úlohy sociálnej andragogiky.
15. Osobnosť sociálneho andragóga. Požiadavky na osobnosť sociálneho andragóga. Kľúčové kompetencie sociálneho andragóga.
16. Cieľové skupiny v sociálnej andragogike (nezamestnaní, ľudia bez domova, drogov závislí, prepustení po výkone trestu, migranti, seniori...).

LITERATÚRA:

HATÁR, C. 2012. *Sociálna andragogika*. Nitra: PF UKF.

HATÁR, C. 2006. *Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca v kontexte profesijných a vzťahových reflexií*. Nitra: PF UKF.

HATÁR, C. 2009. *Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca – teoretické, profesijné a vzťahové reflexie*. Nitra : PF UKF.

- HRONCOVÁ, J. – EMMEROVÁ, I. a kol. *Sociológia výchovy a vzdelávania*. Banská Bystrica: PF UMB.
- HRONCOVÁ, J. - EMMEROVÁ, I. - HRONCEC, M. 2016. *Sociológia výchovy a sociálna patológia*. Žilina: IPV.
- HRONCOVÁ, J. - EMMEROVÁ, I. - HRONEC, M. 2017. *Sociálna patológia a sociológia výchovy pre pedagógov*. Žilina : IPV.
- KARIKOVÁ, S. 2014. *Adultopsychológia. Kapitoly z psychológie osobnosti*. Banská Bystrica: PF UMB.
- KRYSTOŇ, M., - ŠATÁNEK, J. (eds.). 2010. *Analýza vzdelávacích potrieb vybraných cieľových skupín. Kultúrno - osvetová a sociálna andragogika*. Banská Bystrica: PF UMB.
- PERHÁCS, J. 2010. *Personalizačné a socializačné aspekty rozvoja osobnosti dospelých*. Nitra: PF UKF.
- PRUSÁKOVÁ, V. a kol. 2010. *Analýza vzdelávacích potrieb dospelých. Teoretické východiská*. Banská Bystrica: PF UMB.
- SZABOVÁ-ŠÍROVÁ, L. 2015. *Sociálna andragogika. Teoretické, empirické a praktické aspekty*. Bratislava: UK.
- ORAVCOVÁ, J. – KARIKOVÁ, S. 2011. *Psychológia v edukácii*. Banská Bystrica, PF:UMB.
- ORAVCOVÁ, J. 2012. *Sociálna psychológia*. Banská Bystrica: PF UMB.
- VAŠAŠOVÁ, Z. – SALBOT, V. 2010. *Kapitoly zo všeobecnej psychológie*. Banská Bystrica: PF UMB.
- VAŠAŠOVÁ, Z. a kol. 2017. *Vybrané kapitoly zo psychológie učenia sa dospelých*. Banská Bystrica: PF UMB

Teória a prax výchovy a vzdelávania dospelých

1. Teória výchovy dospelých (charakteristika vedy, predmet, ciele a úlohy TeVD, postavenie TeVD v systéme andragogických vied, vzťah TeVD k iným vedám, význam TeVD z pohľadu kultúrno – osvetovej andragogiky, predstavitelia TeVD).
2. Výchova dospelých (výchova ako proces, komplexnosť výchovy, vychovateľnosť dospelého človeka, zákonitosti výchovy dospelých, socializácia a výchova, výchova a kultúra, kultúrno - výchovná činnosť ako špecifická oblasť edukácie dospelých, výchova a sebvýchova dospelého človeka).
3. Utváranie osobnosti dospelého človeka v procese výchovy (aktivita ako východisko výchovy, činitele výchovy dospelých, typológia výchovného prostredia, edukačné obohacovanie voľného času dospelých (záujmové a občianske vzdelávanie) endogénny a exogénny základ utvárania osobnosti v dospelosti, význam životných skúseností z pohľadu výchovy dospelých).
4. Ciele výchovy (andragogická teleológia, sociálna a individuálna determinácia cieľov výchovy, teleologický proces, klasifikácia a charakteristika výchovných cieľov).
5. Axiologické a etické aspekty výchovy dospelých (personálny, inštitucionálny a procesuálny systém).
6. Obsah výchovy (historická determinácia obsahu výchovy, zložky výchovy dospelých – klasifikácia a analýza, aktuálne otázky obsahu výchovy dospelých).
7. Metódy výchovy dospelých (vymedzenie pojmu metóda výchovy, klasifikácia a charakteristika metód výchovy dospelých, efektívne využitie výchovných metód v konkrétnych oblastiach andragogického pôsobenia).
8. Aktuálne problémy výchovy a vzdelávania dospelých (sociálno-psychologické a politicko-ekonomické determinanty).
9. Didaktika dospelých ako teória vzdelávania dospelých (pozícia didaktiky dospelých v andragogike, súčasná koncepcia didaktiky dospelých, základné didaktické kategórie, vzťah didaktiky dospelých k iným vedám).
10. Vzdelávanie dospelých ako celoživotný proces (medzinárodné dokumenty o celoživotnom vzdelávaní, súčasné trendy vo vzdelávaní dospelých, teórie vzdelávania dospelých, kurikulum vo vzdelávaní dospelých).
11. Vzdelávanie dospelých vo vzťahu k oblastiam spoločenského života (vzdelávanie dospelých a kultúra; vzdelávanie dospelých, politika a štát; vzdelávanie dospelých a práca; vzdelávanie dospelých a poradenstvo).
12. Vzdelávací proces (teoretické základy vzdelávacieho procesu, ciele a obsahy vzdelávania dospelých, podmienky vzdelávacieho procesu, problémy efektívnosti vzdelávania dospelých).
13. Vzdelávanie dospelých ako komunikačný proces (hlavné princípy komunikácie v edukačnom procese, rétorické zručnosti, komunikačné procesy v edukačnom procese).
14. Teoretické východiská učenia sa dospelých (učebné motívy dospelých, vonkajšie a vnútorné podmienky učenia (sa) dospelých , osobitosti učiacich sa dospelých).

15. Teoretické východiská výučby dospelých (androdidaktický proces, vzdelávacie ciele, taxonómie vzdelávacích cieľov, výsledky a efekty vzdelávania a ich hodnotenie).
16. Didaktické princípy (vymedzenie pojmu didaktické princípy, analýza didaktických princíпов, uplatňovanie didaktických princíпов v praxi).
17. Didaktické metódy (vymedzenie pojmu didaktické metódy, klasifikácia didaktických metód, uplatňovanie didaktických metód v praxi, charakteristika konkrétnych metód vzdelávania dospelých, metódy profesijného a záujmového vzdelávania).
18. Didaktické formy (vymedzenie pojmu formy vzdelávania, druhy vzdelávania, priama výučba, kombinovaná výučba, dištančné vzdelávanie, sebvzdelávanie, terénne vzdelávanie, formy profesijného a záujmového vzdelávania).
19. Učebné pomôcky, didaktická technika a informačné technológie vo vzdelávaní dospelých. Multimediálna podpora vzdelávacieho procesu.
20. Profesijné kompetencie andragóga.
21. Ďalšie profesijné vzdelávanie (vymedzenie pojmu, druhy, inštitucionálny charakter, legislatíva, akreditácia).
22. Systémový prístup k ďalšiemu profesijnému vzdelávaniu (analýza vzdelávacích potrieb, plánovanie a projektovanie vzdelávania, realizácia, hodnotenie).
23. Súčasný trendy v ďalšom profesijnom vzdelávaní.

LITERATÚRA

- BELZ, H. – SIEGRIST, M. 2001. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál
- BENEŠ, M. 2014. *Andragogika*. Praha: GRADA Publishing
- BERTRAND, Y. 1998. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál
- HOTÁR, S.V. – PAŠKA, J. – PERHÁCS, J. a kol. 2000. *Výchova a vzdelávanie dospelých. Andragogika*. Terminologický a výkladový slovník. Bratislava: SPN
- HRONÍK, F. 2007. *Rozvoj a vzdělávání zaměstnanců*. Praha, GRADA Publishing.
- KRYSTOŇ, M. (ed.) 2013. *Kurikulum vo vzdelávaní dospelých*. Banská Bystrica: PF UMB.
- KRYSTOŇ, M. (ed.) 2015. *Vzdelávateľia dospelých a ich andragogické pôsobenie*. Banská Bystrica: PF UMB.
- KRYSTOŇ, M. – PRUSÁKOVÁ, V. 2015. *Andragogický rozvoj lektora*. Banská Bystrica: PF UMB.
- KUPCOVÁ, V. 2014. *Záujmové vzdelávanie dospelých z aspektu kvality*. Banská Bystrica: Belianum
- MUŽÍK, J. 2004. *Androdidaktika*. ASPI Publishing.
- PAVLOV, I. 2015. Súčasný a perspektívy teórie výchovy dospelých v sústave andragogických vied. In: *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*. 1/2015.
- PAVLOV, I. – SCHUBERT, M. 2015. Konceptuálne rámce andragogickej etiky. In: *Andragogická revue*. 1/2015.
- PERHÁCS, J. – PAŠKA, P. 1995. *Dospelý človek v procese výchovy*. Bratislava: Stimul
- PERHÁCS, J. 2010. *Personalizačné a socializačné aspekty rozvoja osobnosti dospelých*. Nitra: PF UKF.
- PRUSÁKOVÁ, V. 2000. *Systémový prístup k ďalšiemu vzdelávaniu*. Bratislava: Inštitút pre verejnú správu.
- PRUSÁKOVÁ, V. 2005. *Základy andragogiky – I*. Bratislava: Gerlach Print
- PRUSÁKOVÁ, V. – SCHUBERT, M. – BONTOVÁ, A. 2014. *Kurikulárne trendy vo vzdelávaní dospelých*. Banská Bystrica: Belianum.

PRUSÁKOVÁ, V. (ed.) 2014. *Osobnosť lektora vo vzdelávaní dospelých*. Banská Bystrica: Belianum.
PRŮCHA, J. 2014. *Andragogický výzkum*. Praha : GRADA Publishing.
PRŮCHA, J. – VETEŠKA, J. 2014. *Andragogický slovník*. 2. aktualiz. a rozšír. vyd. Praha : GRADA Publishing.
ŠERÁK, M. 2009. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha : Portál
ŠKODA, J., DOULÍK, P. 2011. *Psychodidaktika. Metody efektivního a smysluplného učení a vyučování*. Praha : Grada Publishing.
ŠVEC, Š. 2002. *Základné pojmy v pedagogike a andragogike*. Bratislava: Iris.
VODÁK, J., KUCHARČÍKOVÁ, A. 2007. *Efektivní vzdělávání zaměstnanců*. Praha: GRADA Publishing.

Časopisy:

Vzdelávanie dospelých, Andragogická revue, Andragogika
Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání, Národní osvěta

Zborníky:

Trendy rozvoja andragogiky a jej systemizácie. 2006. Bratislava: Gerlach Print
Systemizácia druhov a foriem andragogického pôsobenia. 2009. Bratislava: FF UK

Dokumenty:

Memorandum o celoživotnom vzdelávaní sa. Brusel. 2000. Dostupné na: www.minedu.sk
Stratégia celoživotného vzdelávania 2011. Dostupné na www.aivd.sk
Zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní (v platnom znení)
Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec (Príloha k odporúčaniu Európskeho parlamentu a Rady z 18.12.2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie).

Dejiny výchovy a vzdelávania dospelých

1. Dejiny výchovy a vzdelávania dospelých (charakteristika disciplíny, jej predmet, význam štúdia dejín v andragogike, vzťah k ostatným disciplinám, významní predstavitelia).
2. Pramene a metódy historického výskumu v andragogike.
3. Výchova a vzdelávanie dospelých v staroveku (výchova a vzdelávanie v starovekom Grécku, Ríme, názory antických filozofov na vzdelávanie ako celoživotný proces – Demokritos, sofisti, Sokrates, Platón, Aristoteles, Quintilianus, Cicero).
4. Výchova a vzdelávanie v období feudalizmu (ranné kresťanstvo, andragogické aspekty pôsobenia sv. Konštantína a Metoda na území Veľkej Moravy).
5. Výchova a vzdelávanie dospelých v období renesancie a humanizmu (charakteristika obdobia, názory renesančných predstaviteľov na výchovu a vzdelávanie dospelých – F. Bacon, D. E. Rotterdamský, J. L. Vives, T. More, F. Rabelais, T. Campanella, Vavrinec Benedikt z Nedožier, Ján Jessenius).
6. Vplyv reformácie na oblasť výchovy a vzdelávania dospelých (charakteristika obdobia, názory na vzdelávanie dospelých jednotlivých významných predstaviteľov – Martin Luther, Filip Melanchton, Jan Sturm).
7. Novovek. Vplyv priemyselnej revolúcie na oblasť výchovy a vzdelávania dospelých.
8. J. A. Komenský a jeho idea celoživotného vzdelávania (život, dielo, idea celoživotného vzdelávania).
9. Výchova a vzdelávanie dospelých v období buržoáznej revolúcie 17. - 19. storočie (charakteristika obdobia, názory jednotlivých predstaviteľov na oblasť výchovy a vzdelávania dospelých – J. Locke, J. J. Rousseau, J. H. Pestalozzi, J. F. Herbart...).
10. Osvietenstvo (18. stor.) – osveta a ľudovú výchovu v prvej etape Slovenského národného obrodzenia (reformy Márie Terézie, Jozef II., Matej Bel, Anton Bernolák, Juraj Fándly, Samuel Tešedík, činnosť vzdelávacích spolkov a učených spoločností).
11. Osveta a ľudovú výchovu u nás v 1. polovici 19. storočia (štúrovci – významné osobnosti a ich aktivity, inštitúcie).
12. Výchova a vzdelávanie dospelých u nás v 2. polovici 19. storočia (Matica slovenská – osobnosti, aktivity, inštitúcie).
13. Vývoj názorov na vzdelávanie dospelých v Európe v 19. a 1. polovici 20. storočia (A. Kapp, N. F. S. Grundtvig, J. Stuart, E. N. Medynskij, R. Livingstone...).
14. Výchova a vzdelávanie dospelých v období 1. ČSR (zmeny v osvete, legislatíva).
15. Výchova a vzdelávanie dospelých po r. 1945 (významní predstavitelia andragogiky, ich pôsobenie, prínos, diela – H. Hanselmann, F. Pöggeler).
16. Rozvoj teórie a praxe edukácie dospelých u nás po r. 1945 (predstavitelia, inštitúcie, aktivity).

LITERATÚRA

- BENEŠ, M. 2014. *Andragogika*. Praha: Grada, 2014. 176 s. ISBN 978-80-247-4824-5.
- ČORNANIČOVÁ, R. 2002. Komenského „škola mužného veku“ ako súčasť celoživotnej kultivácie človeka. In: *Vzdelávanie dospelých*. roč. 7, 2002, č. 4, ISSN 1335-2350.
- DVOŘÁKOVÁ, M. – ŠERÁK, M. 2016. *Andragogika a vzdelávaní dospelých*. Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, 2016. 168 s. ISBN 978-80-7308-694-7.
- GALLO, J. – ŠKODA, K. 1986. *Dejiny pedagogiky dospelých*. Bratislava: SPN, 1986. 267 s.
- KRYSTOŇ, M. 2011. *Andragogické aspekty využívania voľného času*. Banská Bystrica: PF UMB, 2011. 144 s. ISBN 978-80-557-0240-7.
- MATULČÍK, J. 2004. *Teórie výchovy a vzdelávania dospelých v zahraničí*. Bratislava: Gerlach Print, 2004. 138 s. ISBN 80-89142-02-8
- PASJAR, Š. 1975. *Dejiny výchovy dospelých na Slovensku*. Bratislava: Obzor, 1975. 306 s.
- PAŠKA, P. – ŠKODA, K. 1977. *Dejiny osvety v Československu 1918 – 1975*. Bratislava: Obzor, 1977. 264 s.
- PERHÁCS, J. 2010. *Personalizačné a socializačné aspekty rozvoja osobnosti dospelých*. Nitra: PF UKF, 2010. 206 s.
- PERHÁCS, J. – PAŠKA, P. 1995. *Dospelý človek v procese výchovy*. Bratislava: Stimul, 1995. 157 s. ISBN 80-85697-21-1
- PORUBSKÝ, Š. 2012. *Úryvky z dejín pedagogického myslenia*. Banská Bystrica : PF UMB, 2012. 110 s. ISBN 978-80-557-0433-3.
- SROGOŇ, T. – CACH, J. – MÁTEJ, J. – SCHUBERT, J. 1986. *Dejiny školstva a pedagogiky*. Bratislava: SPN, 1986. 433 s.
- ŠKODA, K. 1996. *Kapitoly z dejín andragogiky*. Praha : Karolinum, 1996. 137 s. ISBN 80-7184-326-1.
- VETEŠKA, J. 2016. *Přehled andragogiky*. Praha: Portál, 2016. 320 s. ISBN 978-80-262-1026-9.

prof. PaedDr. Miroslav Krystoň, CSc.
garant študijného programu